

Κατόπιν των ανωτέρω, η απαίτηση (λογ. 30) και το έξοδο (λογ. 61.05 ή 68) θα απεικονιστούν στις οικονομικές καταστάσεις των χρήσεων 20Χ5 έως 20Χ7 ως εξής:

	Λογιστική αξία	Φορολογική βάση	Διαφορά
20Χ5			
Πελάτες (λογ.30)	400	1.000	-600
Έξοδο λόγω απομείωσης αξίας (λογ.61.05 ή 68)	600	0	600
20Χ6			
Πελάτες (λογ.30)	400	600	-200
Έξοδο λόγω απομείωσης αξίας (λογ.61.05 ή 68)	0	400	-400
20Χ6			
Πελάτες (λογ.30)	400	400	0
Έξοδο λόγω απομείωσης αξίας (λογ.61.05 ή 68)	0	200	-200

Παρατήρηση: Ο παραπάνω χειρισμός μπορεί κατ' αντιστοιχία να εφαρμοστεί για όλες τις περιπτώσεις απομειώσεων για τις οποίες προκύπτει διαφορά λογιστικής - φορολογικής βάσης.

3.9 Αποτίμηση σε ξένο νόμισμα - Συναλλαγματικές Διαφορές

Οι οντότητες μπορούν να έχουν δραστηριότητες στο εξωτερικό. Δηλαδή να επενδύουν σε αλλοδαπές επιχειρήσεις ή να συναλλάσσονται με αυτές. Συνεπώς οι συγκεκριμένες συναλλαγές είναι σε ξένο νόμισμα. Οι κανόνες μετατροπής και παρουσίασης των εν λόγω συναλλαγών στις οικονομικές καταστάσεις της οντότητας, ρυθμίζονται με τις διατάξεις του άρθρου 27 των Ε.Λ.Π., το οποίο είναι πλήρως εναρμονισμένο με το σχετικό Δ.Λ.Π. 21 «Επιδράσεις των μεταβολών στις τιμές συναλλάγματος». Για την εφαρμογή των ρυθμίσεων του άρθρου 27, έχει, κατ' αρχάς, σημασία η ταξινόμηση των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων σε νομισματικά και μη νομισματικά (monetary / non-monetary items). Όμως, για να αναλύσουμε πλήρως το θέμα των συναλλαγματικών διαφορών, θα χρειαστούμε τους ορισμούς του παραρτήματος Α, αλλά και τους εννοιολογικούς προσδιορισμούς του Δ.Λ.Π. 21:

Νομισματικά ή χρηματικά στοιχεία, είναι κατεχόμενες μονάδες νομίσματος και περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις που θα εισπραχθούν ή πληρωθούν σε ένα καθορισμένο ή προσδιορισμένο αριθμό μονάδων νομίσματος. Παραδείγματα νομισματικών στοιχείων είναι τα διαθέσιμα ή ταμειακά ισοδύναμα, οι πα-

ντός είδους απαιτήσεις και οι χρηματοοικονομικές υποχρεώσεις. Παραδείγματα μη νομισματικών στοιχείων είναι τα κατεχόμενα πάγια περιουσιακά στοιχεία, οι προκαταβολές και οι συμμετοχικοί τίτλοι.

Καθαρή επένδυση σε αλλοδαπή δραστηριότητα, είναι το ποσό (αναλογία) των δικαιωμάτων μιας οντότητας στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία (περιουσιακά στοιχεία μείον υποχρεώσεις), μιας εκμετάλλευσης που είναι θυγατρική, συγγενής, κοινοπραξία ή υποκατάστημα της οντότητας, οι εργασίες της οποίας βασίζονται ή διεξάγονται σε μια χώρα ή ένα νόμισμα διαφορετικά από αυτά της οντότητας.

Ξένο νόμισμα, είναι ένα νόμισμα διαφορετικό από το νόμισμα παρουσίας. **Νόμισμα παρουσίασης**, είναι το νόμισμα στο οποίο παρουσιάζονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Ισοτιμία κλεισίματος, είναι η τρέχουσα συναλλαγματική ισοτιμία κατά την ημερομηνία αναφοράς (ημερομηνία ισολογισμού).

3.9.1 Αποτίμηση συναλλαγών σε ξένο νόμισμα

Η βασική αρχή που ακολουθείται στην **αρχική αναγνώριση** μιας συναλλαγής σε ξένο νόμισμα (έσοδο, έξοδο, περιουσιακό στοιχείο, υποχρέωση ή καθαρή θέση) είναι ότι η συναλλαγή αυτή μετατρέπεται στο νόμισμα στο οποίο καταρτίζονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της οντότητας με την ισχύουσα, κατά περίπτωση, συναλλαγματική ισοτιμία κατά τη συναλλαγή.

Στο τέλος κάθε περιόδου αναφοράς, τα υπάρχοντα στοιχεία ισολογισμού που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα μετατρέπονται στο νόμισμα στο οποίο καταρτίζονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις της οντότητας ως εξής.

α) Νομισματικά στοιχεία: μετατρέπονται με την ισοτιμία κλεισίματος της ημερομηνίας του ισολογισμού (συνεπώς προκύπτουν συναλλαγματικές διαφορές).

β) Μη νομισματικά στοιχεία επιμετρούμενα στο ιστορικό κόστος: μετατρέπονται με την ισοτιμία της αρχικής αναγνώρισης (συνεπώς δεν προκύπτουν συναλλαγματικές διαφορές).

γ) Μη νομισματικά στοιχεία επιμετρούμενα στην εύλογη αξία: μετατρέπονται με την ισοτιμία της ημερομηνίας κατά την οποία προσδιορίστηκε η εύλογη αξία (συνεπώς προκύπτουν συναλλαγματικές διαφορές).

3.9.1.1 Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από μη νομισματικά στοιχεία επιμετρούμενα στην εύλογη αξία

Οι συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από μη νομισματικά στοιχεία επιμετρούμενα στην εύλογη αξία αντιμετωπίζονται λογιστικά με τον ίδιο τρόπο που αντιμετωπίζονται οι μεταβολές της εύλογης αξίας, σύμφωνα με το άρθρο 24 του ν.4308/2014. Δηλαδή, οι εν λόγω συναλλαγματικές διαφορές ενσωματώνονται στις διαφορές εύλογης αξίας που αναγνωρίζονται **είτε στα αποτελέσματα** (π.χ. εμπορικό χαρτοφυλάκιο) **είτε στην καθαρή θέση** (π.χ. διαθέσιμα για πώληση). Αναλυτικά παραδείγματα παρατίθενται στα θ. 3.4.2 και 3.4.3, ενώ οι λογαριασμοί που χρησιμοποιούνται παρατίθενται στο θ.3.4.6.

3.9.1.2 Συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από νομισματικά στοιχεία

Οι συναλλαγματικές διαφορές από επιμέτρηση νομισματικών στοιχείων αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα της περιόδου που προκύπτουν, όταν πρόκειται για τις εξής δύο περιπτώσεις:

- α) συναλλαγματικές διαφορές κατά το διακανονισμό, ή
- β) συναλλαγματικές διαφορές από την επιμέτρηση σε διαφορετική συναλλαγματική ισοτιμία από την ισοτιμία της αρχικής αναγνώρισης ή την ισοτιμία της σύνταξης προγενέστερων χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

Παράδειγμα 1:

Στις 12/09/20X1 η ΑΛΦΑ που τηρεί τα βιβλία της σε € πώλησε σε πελάτη του εξωτερικού προϊόντα αξίας \$10.000 με πίστωση έξι μηνών. Κατά την ημερομηνία της πώλησης η ισοτιμία δολαρίου - ευρώ ήταν \$/€=1/0,8, δηλαδή 1 δολάριο = 0,8 ευρώ. Κατά την 31/12/20X1 η ισοτιμία δολαρίου - ευρώ ήταν 1/0,65 και κατά τον τελικό διακανονισμό στις 12/03/20X2 ήταν 1/0,70.

Να υπολογιστούν τα ποσά των προκυπτουσών συναλλαγματικών διαφορών στις χρήσεις 20X1 και 20X2.

	Ποσό \$	Ισοτιμία\$/€	Ποσό €	Συν/κές διαφορές
12/09/20X1	10.000	0,80	8.000	-
31/12/20X1	10.000	0,65	6.500	1.500
12/03/20X2	10.000	0,70	7.000	500

Με βάση τους υπολογισμούς του ανωτέρω πίνακα, η ΑΛΦΑ θα αναγνωρίσει ζημία 1.500 ευρώ από (χρεωστικές) συναλλαγματικές διαφορές στη χρήση 20X1 επιμετρώντας τον πελάτη της στο ποσό των 6.500 ευρώ, και κέρδος 500 ευρώ από (πιστωτικές) συναλλαγματικές στη χρήση 20X2 κατά το διακανονισμό της απαίτησης, αφού θα εισπράξει τελικά 7.000 ευρώ ενώ η λογιστική αξία της απαίτησης την 31.12.20X1 ήταν 6.500 (επιμέτρηση 31/12/20X1). Οι σχετικές λογιστικές εγγραφές θα έχουν ως εξής:

Κωδικός	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
30	Πελάτες	8.000,00	
70	Πωλήσεις αγαθών & υπηρεσιών		8.000,00
19/9/20X1			

Κωδικός	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
62.02	Χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές επιμέτρησης	1.500,00	
30	Πελάτες		1.500,00
31/12/20X1			

Κωδικός	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
38.01	Ταμείο	7.000,00	
30	Πελάτες		6.500,00
73.01	Πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές από διακανονισμό		500,00
<i>12/3/20X2</i>			

Παράδειγμα 2:

Η εταιρία ΑΛΦΑ αγόρασε στις 11/7/2019 εμπορεύματα από τις ΗΠΑ έναντι 30.000 δολαρίων ΗΠΑ (USD). Τα εμπορεύματα παραμένουν στα αποθέματα της εταιρίας έως την λήξη της λογιστικής περιόδου στις 31/12/2019. Εξετάζουμε τις εξής δύο περιπτώσεις:

α) Ο προμηθευτής εξοφλήθηκε στις 15/10/2019.

β) Ο προμηθευτής παραμένει απλήρωτος στην λήξη της χρήσης. Έστω ότι οι συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι οι κάτωθι:

11/07 => 1 €: 1,20 usd

15/10 => 1 €: 1,15 usd

31/12 => 1 €: 1,10 usd

Επειδή στις 11/7 έχουμε αγορά εμπορευμάτων 30.000 usd με ισοτιμία 1€:1,20 usd, το κόστος των εμπορευμάτων είναι $30.000 \text{ usd} / 1,20 = 25.000 \text{ €}$ και διενεργείται η εξής εγγραφή:

Κωδικός	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
20.02	Αγορές εμπορευμάτων χρήσης	25.000,00	
50	Προμηθευτές		25.000,00
<i>11/7/2019 - Αγορά εμπορευμάτων</i>			

α) Ο προμηθευτής εξοφλήθηκε στις 15/10/2019

Λόγω πτώσης του ευρώ έναντι του δολαρίου, υπάρχει **χρεωστική συναλλαγματική διαφορά** (ζημία για την ΑΛΦΑ): $26.087 - 25.000 = 1.087 \text{ €}$.

Κωδικός	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
50	Αγορές εμπορευμάτων χρήσης	25.000,00	
62.01.01	Χρεωστικές συν/κές διαφορές διακ/σμού εμπορ. απαιτήσεων και υποχρεώσεων	1.087,00	
38.01	Ταμείο		26.087,00
<i>15/10/2019 – Εξόφληση προμηθευτή</i>			

β) Ο προμηθευτής παραμένει απλήρωτος

Στις 31/12/2019, στο τέλος της χρήσης, θα μετατρέψουμε την ανεξόφλητη υποχρέωση, η οποία είναι σε ξένο νόμισμα, σε ευρώ με την ισοτιμία κλεισίματος.

Υποχρέωση προς προμηθευτή 30.000 usd, με ισοτιμία 1€: 1,10 usd. Άρα, έχουμε 30.000 usd / 1,10 = **27.273 €**

Παρατηρούμε ότι υπάρχει **χρεωστική συναλλαγματική διαφορά** (ζημία για την ΑΛΦΑ): 27.273 - 25.000 = 2.273 €

Κωδικός	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
62.01.01	Χρεωστικές συν/κές διαφορές διακ/σμού εμπορ. απαιτήσεων και υποχρεώσεων	2.273,00	
50	Προμηθευτές		2.273,00
<i>31/12/2019 - Επιμέτρηση ανεξόφλητης υποχρέωσης σε Ξ.Ν. προς προμηθευτή Π</i>			

Και στις δυο παραπάνω περιπτώσεις η αξία των εμπορευμάτων (μη νομισματικά στοιχεία) θα παραμείνει στη λήξη του έτους 25.000 ευρώ.

Παράδειγμα 3:

Η εταιρία ΒΗΤΑ στις 15/6/2019 πήρε ένα δάνειο από τράπεζα της Μ. Βρετανίας ύψους 400.000 λιρών Αγγλίας. Το δάνειο χρησιμοποιείται για την αγορά ενός ακινήτου και παραμένει εξ ολοκλήρου απλήρωτο στη λήξη της χρήσης στις 31/12/2019. Έστω ότι οι συναλλαγματικές ισοτιμίες είναι οι κάτωθι:

15/06 => 1€: 0,76 λίρες

31/12 => 1€: 0,80 λίρες

Θα εξετάσουμε τις λογιστικές εγγραφές για τις παραπάνω συναλλαγές.

Στις 15/6 έχουμε: Λήψη δανείου ύψους 400.000 λιρών, με ισοτιμία 1€: 0,76 λίρες => Αξία δανείου = 400.000 / 0,76 = 526.316 €

Στις 31/12/2019, στο τέλος της χρήσης, το δάνειο παραμένει απλήρωτο. Πρέπει να το μετατρέψουμε σε ευρώ με την ισοτιμία κλεισίματος.

Δάνειο 400.000 λιρών, με ισοτιμία 1€: 0,80 λίρες => Αξία δανείου 400.000 / 0,80 = 500.000 €

Παρατηρούμε ότι, λόγω υποτίμησης της λίρας έναντι του ευρώ, δημιουργείται την 31/12 **πιστωτική συναλλαγματική διαφορά** (κέρδος για τη Β): 526.316 - 500.000 = 26.316 €

Οι λογιστικές εγγραφές για τις παραπάνω συναλλαγές, είναι οι κάτωθι:

Κωδικός	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
38.01	Ταμείο	526.316,00	
52	Δάνεια		526.316,00
<i>15/6/2019 - Λήψη δανείου 400.000 λιρών από Τράπεζα Χ</i>			

Κωδικός	Λογαριασμός	Χρέωση	Πίστωση
52	Δάνεια	26.316,00	
73.02.02	Πιστωτικές συν/τικές διαφορές επιμέτρησης		26.316,00
<i>31/12/2019 - Επιμέτρηση δανείου σε Ξ.Ν. προς Τράπεζα Χ</i>			

Επισημάνσεις:

1) Προκειμένου για λογαριασμούς διαθεσίμων, μετατρέπουμε με την ισοτιμία κλεισίματος σε εγχώριο νόμισμα και οι διαφορές καταλογίζονται στα αποτελέσματα.

2) Σε κάθε περίπτωση, είτε αφορά περιουσιακό στοιχείο είτε υποχρέωση που πληρώνεται (διακανονίζεται) μέσα στην χρήση, οι διαφορές καταλογίζονται στα αποτελέσματα. Οι εν λόγω διαφορές που έχουν οριστικοποιηθεί αναγνωρίζονται και φορολογικά.

3) Με τη θέση σε ισχύ των Ε.Λ.Π. παρατηρούνται **οι εξής δύο σημαντικές διαφορές σε σχέση με το Ε.Γ.Λ.Σ.:**

α) Σύμφωνα με το Ε.Γ.Λ.Σ. ήταν υποχρεωτική η χρησιμοποίηση λογαριασμού καθαρής θέσης (συγκεκριμένα του 44.14) ως ενδιάμεσου, πριν η συναλλαγματική διαφορά καταλήξει στα αποτελέσματα (στον λογ. 81). Με την εφαρμογή των Ε.Λ.Π. δεν χρησιμοποιείται -ως ενδιάμεσος- ο λογαριασμός καθαρής θέσης 44 (εκτός βεβαίως εάν υφίσταται αποτίμηση στην εύλογη αξία που αναγνωρίζεται στην καθαρή θέση, βλ. θέμα 3.4.2). Κατά συνέπεια οι συναλλαγματικές διαφορές, είτε πιστωτικές είτε χρεωστικές, καταχωρούνται απευθείας στα αποτελέσματα ως έσοδα ή έξοδα αντίστοιχα.

β) Το Ε.Γ.Λ.Σ. αναγνώριζε μεν ως έξοδα τις χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, αλλά δεν αναγνώριζε ως έσοδα τις πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές (ή αναγνώριζε μέρος τους) που προέκυπταν κατά την αποτίμηση στο τέλος της χρήσης. Με την εφαρμογή των Ε.Λ.Π., πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές καταχωρούνται πλέον στα αποτελέσματα εξ ολοκλήρου κατά τη χρήση που προέκυψαν, δηλαδή κατά το διακανονισμό τους ή κατά την ετήσια αποτίμησή τους.

4) Βλ. σχέδιο λογαριασμών στο θ.3.9.2.

3.9.1.3 Πώληση μη νομισματικών στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα

Κατά την πώληση μη νομισματικών στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα και επιμετρούνται στο **κόστος**, δεν αναγνωρίζονται συναλλαγματικές διαφορές. Το αποτέλεσμα της πώλησης προκύπτει ως διαφορά μεταξύ της αξίας του τιμήματος της πώλησης σε ευρώ και της λογιστικής αξίας του στοιχείου (σ.σ. αναγνωρίζεται δηλαδή κέρδος ή ζημία λόγω της πώλησης).

Κατά την πώληση μη νομισματικών στοιχείων που εκφράζονται σε ξένο νόμισμα και επιμετρούνται στην **εύλογη αξία** δεν αναγνωρίζονται συναλλαγματικές διαφορές. Το αποτέλεσμα προκύπτει ως διαφορά μεταξύ της αξίας του τιμήματος της πώλησης σε ευρώ και της λογιστικής αξίας του στοιχείου (τελευταίας εύλογης αξίας).